

La Campana de Gracia

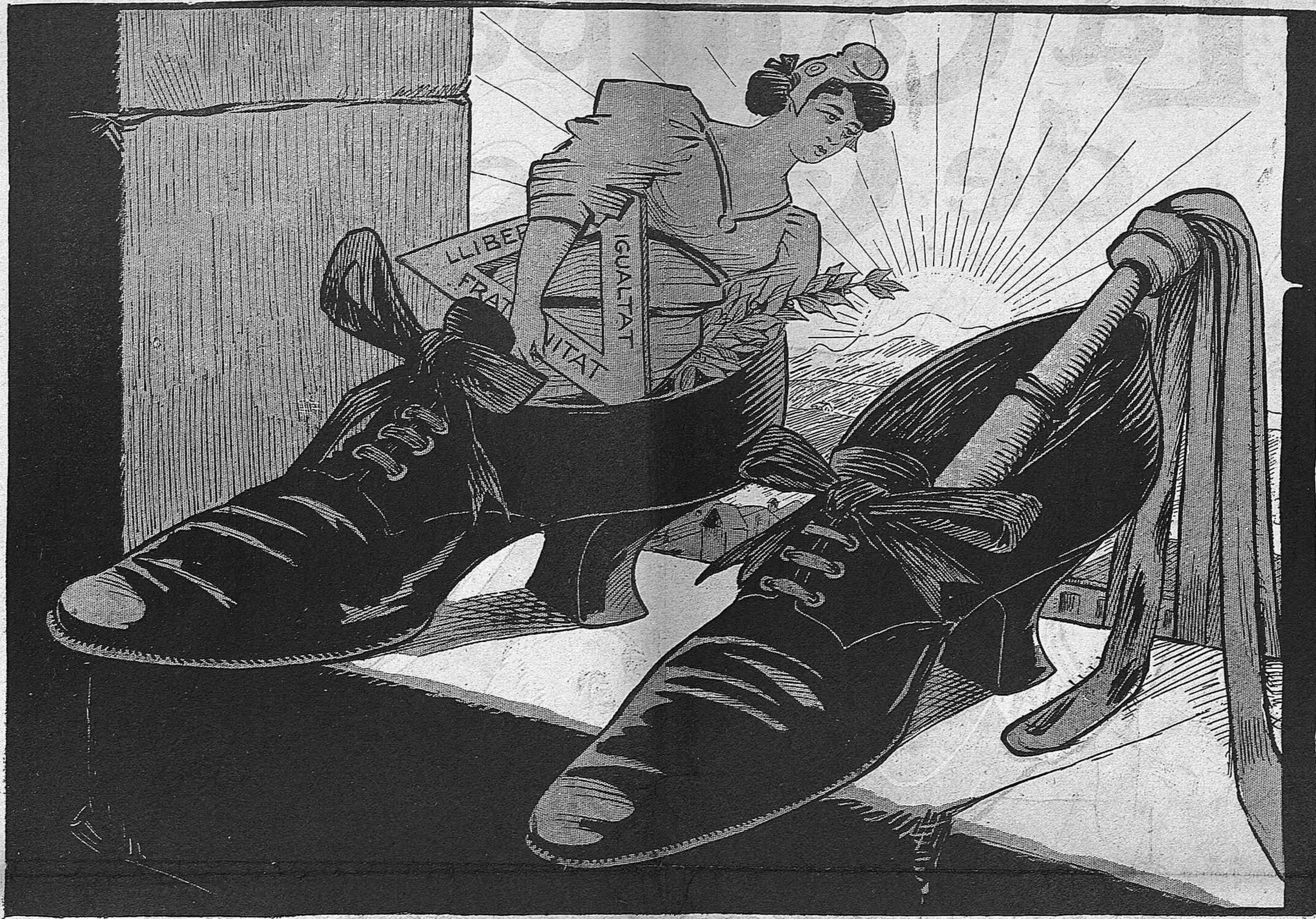

Número
Extraordinari
10 Céntims

—Roda, poble manso, roda!
Es precis seguir la moda.

NIT DE REYS

Las sabatas d' Espanya

Fins que li portin aixó,
no farà mai res de bó.

LA SENMANA

PESI á las sevas bravatas d' home superior y providencial, en Maura es com tots.

Volia discutir els pressupostos ab serena calma; volia exposar, clara y sense veus, als representants del país la nostra situació econòmica; volia, en una paraula, fer obra seria y concienciosa, no feyna de prestidigitador á lo Moret, á lo Sagasta ó á lo Romero Robledo.

Y, ja ho han vist. Corrent, á pas de càrrega, com finayre que plega la parada porque veu venir la pluja, s' ha fet la comèdia de discutir tres ó quatre punts de relumbrón, com el de la reconstrucció de la esquadra y l' de la reforma d' Instrucció pública, y cubert així l' expedient, atropellant per tot y clavànti materialment pels descusits, s' ha arribat á la sessió permanent y en un tancar y obrir d' ulls á la definitiva aprobació dels pressupostos.

En Maura, naturalment, deu estarne satisfet de la seva victòria. Nosaltres, ben lluny d' aixó, el compadeixem.

Es així com se fa la revolució desde arriba y 's desterran els tradicionals abusos, remora de esta pobre nació?

Si ell creu sincerament que sí, ¡bon profit li fassi!

**

Y está clar, pressupostos aprobats, Corts tanques. Tenint com té'l Gobern quartos per un any, ¿per qué 'ls necessita ara 'ls cossos colegisladors?...

Apenas votada la última partida del últim capítol del últim departament, don Antón va pujar dimars á la tribuna, y...

«En virtud... etc., etc., quedan suspendidas las sessions hasta el 24 de Enero...»

Vintiquatre días de tranquilitat, ense diputats que interpellan ni senadors que armin bronquina, que 's pensan que representan poch per un Gobern que no té altre programa que «anar vivint» y «qui dia passa anys empeny?»

**

Vaja, ja está resolta la qüestió del terrorisme á Barcelona.

Don Antón, convensut de que aixó no pot anar ni ab curriolas y qu' es precis pendre provvidencias que demostrin que aquí els ministres serveixen per alguna cosa més que pera cobrar y descapdellar discsors, quina te me'n fa?

Va á la *Gaceta* y suprimeix les garantías constitucionals á las províncies de Barcelona y Girona.

De modo que, ja poden estar tranquil·ls.

Si demà reventa un' altra bomba, no serà pas per que 'l Gobern no hagi fet Poblet y Santas Creus per evitarlo.

Calculin!... Las garantías constitucionals suspesas...

PIF-PAF

L' ESTRELLA DE.. PONENT

(SONET DEL DÍA DE REYS)

La nit del temps sa fosca estén enllà,
y en mitj de la eternal negra fosco,
sols un rutilant astre brillado

en vers Ponent s' ovira... ¿Qué será?

Comensa 'l cap dels Reys á barrina
per indagar sa significació:

—Senyal de vida, —un diu, —y l' altre: —No;

senyal d' una desgracia que vindrà.

Y tots, pobles y reys y sacerdots,

en vers Ponent, tras l' astre rutilant,

com endemoniats frenètics van...

Que l' estrella, lector, com pensá pots,

es l' estrella de l' or, es el dinar,

es el Mesias nat y verdader.

E. VILARET

L' educació del poble

EIMER que tot, definí. Hem gastat y malgastat tantas paraules, que costa molt sovint ferlas valdre tant com trafiguer amb monedes esborrades. Quantes vegades ens hem barrant per no saber lo que volíam dir!... Vaja, donchs, definí. - Educació significa instrucció casi idéntica de noys y noyes, fins á deixarlos á l' edat del discerniment, prou forts de cos y d' esperit per seguir el camí que cascú s' hagi triat, lluire de guias y tutores. Poble no es la classe baixa, diferenciada de la menestralia y dels senyors; es la colectivitat d' una nació, redúida si us plau als àmbits d' una regió y fins d' un municipi, però sempre plena de tots els estaments socials. Educació del poble 's defineix així com ensenyansa veritablement solidaria de les generacions novelles.

L' ensenyansa solidaria, de cada generació sencera, és l' obra magna de demà, avuy tot just comen-

sada. Ara es l' hora justa d' obrir els fonaments, que ja tenim els materials á punt. Considereu que 's prepara l' empresa nostra desd' èpoques molt llunyanas; que hem deixat passar més d' una centuria recopilant les llissons del passat y disputantnos pel projecte que té de ser motillo del avenir. El resultat, ja definitiu per tothom, de las disputas seculars es el de centrar la renovació de la societat en l' educació del poble. Las sintesis dels historiadors ens proveheixen de las llissons dels filòsops, y las experiències dels biòlecs ens precisen la capacitat mental y corporal de cada noy ó noya per assimilarse l' educació que 'ls ha de fer viure la plenitud de la vida. Els vells filòsops eran extreitament educadors. No parlavan á las criatures perque la criatura pensanta, la planta que floreix als jardins de la infantesa, de Frebel, ha estat una revelació moderna; se pot dir que data del segle XVIII. Parlavan els sabis de l' antigor als homes com á criatures grans, y de lo que 'ls deyan ha perdurat, no l' explicació dels misteris del univers ni els sistemes enginyosos pera describir las causes primordials, sine els consells pera engranir l' esperit. Com embalsamades per llur propia virtut, aquellas paraules han arribat plenes de substància al nostre temps; salvades de bon principi per la devoció d' un deixible —tal com las de Sòcrates ó d' Epictet, de quins escrits no se'n sab res— y repetides y copiadas fervorosament, entre mitj de las catastrofes y las hecatombes que trasbalsaven imperis y delmavan l' humanitat. Avuy son actuals els consells dels moralistes, que predicavan els homes sota la stoc, el porx de la plassa. Lo que es que avuy guanyém temps y allarguém la vida, procurant treure homes perfectes dels noys que van á estudiar.

Allarguem la vida y l' engrandim, perque no se'n exclou á ningú. Sense moure's d' Atenas, trobaron la ciutadania enivilida y l' traball servil. Un candidat de la democracia comprava ab dàdivas ó ab promeses, els vots dels electors pobres, y 's mantenía dels guanys d' una adoberia ab el traball dels esclaus. La glòria d' un Aristoteles ó d' un Fidias esplendeix demunt d' una terrible negrada de torturas y miseria... Y per l' estil totas las Edats han deixat llegats d' artistas sublims de genials buscadors de la veritat, pero també records d' ignominias y de fraticidis. Avuy no hem arribat á comprendre lo qu' es una vida sencera, de la naixença á l' agonía, del rich al que no té res. Convensus de que totas las vidas humanas son igualment sagradas, se 'ns imposa el deber de sustentàrlas á totas, de millorarlas y dignificarlas. Cumpliment, en part, d' aqueix deber es l' educació del poble.

No veieu clar el sentit que s' ha de donar, que ja 's dona ahont la civilisació es práctica, á l' educació nacional? No hi ha més que repassar l' evolució

de la humanitat envers la civilisació que 's va conqüiant; desseguida ressurten els camins de la pujada, tots paralels que 's van aixamplant fins á tocarse. S' aixamplan perque cada vegada hi ha de cabre més gent; ara s' hi ficen els cautius que 's feyen á las guerres, després hi entran els esclaus manumits, més tard s' hi ajuntan els de rassa diversa, els que adoran á diferents divinitats, els de castas enemigues, els de partits polítics que poch avants anaven á cops de ganivet. Y vetiqu que la caritat se fa germanor, que la tolerància 's trasmuda en Solidaritat.

La fórmula de l' escola nova, de l' educació del poble, està ja trobada: es la fórmula de la solidaritat humana. Tireu per allá ahont volgueu; avuy no n' hi pot haver cap més.

¿Qui ens la farà l' escola nova á Espanya? El retard que portém respecte de las nacions viventas, està agravat per l' apatia malaltissa dels que haurien de ser ciutadans y encare no 'n son. A França, á Inglaterra, la renovació de l' ensenyansa ha sigut volguda pel poble. Els francesos se constituirien en Lliga pera exigirla. Els inglesos, poseïdors del govern municipal, se dividiren l' empresa en cada ciutat y en cada poble, realisantla per ells mateixos sense intervenció del Estat. Admirable traball el de las agrupacions espontànies dins del municipi, culminats en la «Comissió de las Escoles» que ha creat l' ensenyansa á Londres, avuy traspassada al Consell metropolità.

Las sessions de las Corts ens han mostrat l' abdicació del Estat espanyol y del Parlament mateix, quan s' ha tractat de renovar l' ensenyansa nacionà. La redempció no 'ns pot venir d' allá. S' ha enraionat molt, hi ha hagut fins qui ha dit el remey, pero ningú té forças per administrarlo. ¡Quina vergonya feya llegir les lamentacions dels que son amos del poder y no gosan servirse'n!

Pero si als de dalt els fa por la vida nova, nosaltres la volém viure, la volém viure tota, volém que la visqui tothom. Lo que l' Estat capat confessa no ser capás de fer, nosaltres ho farémen. Bon signe es de voluntat la propagació de las escolas als centres polítics de Barcelona; medis rudimentaris que potser no passan d' una concreció de bonas intencions. ¡Pero tant se val! L' intenció es ben declarada. ¡Qué 'ns falta, donchs? Ens falta lo que té de venirnos per forsa. La necessitat crea l' orgue, diuen els fisiòlecs; donchs si ens es necessaria l' educació del poble, disposémnos á rebre al educador, que no pot tardar.

La nostra obra educativa serà moderna, nodrida de tolerància, forta d' amor, lliure de coaccions, neta de cos y d' ànima, ab músiques de sortidors d' aygua y de cants i xiscles d' alegria. A Barcelona 'n parlen, ja ho sé. ¡Donchs féula l' obra magna! Féula de pressa, qu' ara es l' hora justa. Som al tombant del

camí. ¡Quina soleyada darrera de la revolta! Avant, amichs, qu' hem de veurens glorificats en els nostres fills. Y si algú mesquinet os vé al moment decisiu regatejant y enterolint la sublim claretat del plan renovador ¡no us el escolteu pas! Penseu qu' es encarnació d' una ànima vella, ressagat de temps passats.

Tots, tots s' hi haurán d' avenir o s' haurán de sometre. L' educació del poble serà solidaria, o no serà!

MAGI PONS

Vilanoveta d' Escornalbou

IVAYA UNS REYS!

Un nen, fill de pares pobres del carrer de la Petxina, va posar é la finestra que donava á la botiga unas botines molt macas que per estrenar tenia. Al endemà demà, sense acabar de vestir-se, va anar cap á la finestra tot llensant crits d' alegría, pro gran fou el seu disgust al veure que cap joguina li havian deixat els Reys, y que per millor desditxa la finestra estava buyda; i li havian pres les botinas!

J. STARAMSA

LES TRES ACCIONS DE LA DEMOCRACIA

VUI presentar, en forma sinòptica, la direcció política que ns cal donar a l'acció del nostre republicanisme jove —diem-li neo-republicanisme— que va a revelar-se en el futur Congrés o assamblea de Barcelona. Tinguem present que cal evitar la dispersió de teories i sistemes: convé que, en mig de la rica diversitat de temperaments i persones, una armonia coordini conjunt i en faci com una bella flor. S'ha dit que l'actual esquerra catalana és atomística, que no hi ha unitat i concòrdia entre els ideals de cadascú. Per de prompte, considerem que les esquerres, per la funció, que's és propia, d'iniciar les noves corrents, i per llur naturalesa refractària a tota disciplina de fe, més que de procediment, no presenten un bloc tant compacte i uniforme com les dretes, reduïdes a l'affirmament i reforç de les constitucions. Però, aixís i tot, bé podem sintetizar les corrents de l'acció que devem proposar-nos. Ella sola'n mostrara fins a quin punt la política que nosaltres representarem contrastarà amb la política del vell republicanisme espanyol, definitivament fracassat am la fallida del liberalisme clàssic.—Per lo demés, el moviment actual de la política francesa ens és un gran exemple; bé podríem veure-hi una *renaixença republicana*, una incorporació de l'idea de república a les noves necessitats. Veieu, per altra banda, com la consolidació d'aqueixa política, després de les vacilacions perillósissimes dels governs anteriors, ha assegurat, a la fi, l'orientació i el caràcter de les noves tendències.—Per lo demés, de tota la meva obra periodística podria deduir-se'n aquesta caracterisació; més tinc avui una especial complacència en oferir-la així, en abreujatura, al públic lleigitimament popular d'aquest setmanari.

* *

Llibertat, com a medi.—Democracia, com a fi.—És dir, la llibertat en l'acció de cada individu i de tots els individus, pera que la democracia, la sobiranía del poble (que és la de tots i cada un) sia efectiva.

Però veiem: la llibertat no és altra cosa que una independència en l'acció: és, per això, una cosa *adjectiva*; i no serà plena, absoluta, fins que l'existencia mateixa de cada individu, o sia la seva vida, estigui assegurada; fins que la substantivitat *home* estigui garantida per la convenció social i política. De manera que la nostra acció serà política, en lo referent a llibertat pura, i serà social, en lo referent a la vida. Ara bé: l'integritat de la sobiranía civil o popular (democracia) pot veure-s obstruïda per tres forces: dues institucions i una casta. Aquestes tres forces poden esser l'Església, l'exèrcit i el capital. Quan la potència de cada una d'elles arriba a usurpar les funcions de l'intègra i única sobiranía del poble neixen tres respectives malalties: el clericalisme, el militarisme, el capitalisme.

Clericalisme.—Es, doncs, la constitució de l'Església en petit Estat dins l'Estat. Un altre dia analisaré com aquesta força ha sobreviscut a la revolució i com, a Espanya, hem pogut assistir al seu actual i fort revivament. L'Església és el més alt dels enemics; els seus apoios socials (la dona'l principal, perquè és font de la primera educació) són encara ben resistentes. La fórmula de l'antic liberalisme és, sobre aquest punt, falsa: nosaltres no hem d'aspirar a n'aquest gran engany que' diu *separació de l'Església i l'Estat*. No hem de voler l'absoluta *sumisió de l'Església a l'Estat*, mentres hi haja encara Església.—No cal remarcar l'obra de França en tal respecte, ja que és ben patent. I no és obra de separació, sinó de sujecció.—Per lo demés, la naturalesa antipopular de la clerecia és ja tradicional. En les societats antigues, els sacerdots eren la primera casta, i per tant el més fort enemic de la darrera, del poble pur, de la gran majoria. El sistema polític actual, que tendeix a integrar totes les classes en un sol poble, per universal fusió, sistema de majories, ha de veure encara en aquella'l primer enemic. Al començ de la Revolució Francesa, o sia als Estats Generals, ella va esser, com a casta, la primera de les institucions que calia desbarcar.

Militarisme.—Es la constitució de la força pública en petit Estat dins l'Estat, o sia l'incautació de les funcions sobiranies per l'exèrcit. Ve a representar, en aquest cas, una persistència de l'antiga noblesa o casta militar, segona casta de les societats antigues i segon braç o estament vençut per la revolució francesa. Fixem-nos en que s'ha entès per militarisme coses distinthes de la seva véritable noció.

Així, per exemple, no és militarisme un gran dispendi en la força ofensiva i defensiva d'un país, ni l'armament en massa d'una nació. Precisament lo contrari de militarisme va esser aquella França de Danton armada en bloc contra l'extranger; no s'obliga que's comandants de cada cós d'exèrcit estaven incondicionalment somesos a l'inspecció civil dels representants de la Convenció i pagaven am la vida, massa sovint, les inobediences i els descuts. No és tampoc militarisme, precisament, la condició de l'Alemanya actual, on la voluntat de l'Emperador regeix amb igual eficacia tots els ordres de la vida pública, en un ver cesarisme o kaiserisme.—L'obra antimilitarista de França, iniciada en l'affaire *Dreyfus*, és claríssima.—En quant a Espanya, seria pueril creure que'l militarisme data sols de la llei de jurisdiccions. No. Tota l'obra liberal espanyola des de Riego, obra dels pronunciaments i de la victoria sobre's carlins, n'és l'origen. I no cal insistir.—La qüestió de servei militar obligatori pera tots, tòpic de l'antic republicanisme, és cosa apart. Diguem, sols, que'l nostre ideal en tal sentit ha d'esser el servei de voluntaris, fins que l'avenç social fassa possible la total desaparició dels exèrcits o llur conversió en forces merament policials.

Capitalisme.—Es la constitució de la riquesa en Estat. Tota l'oligocràcia actual és obra d'aquesta malaltia, que en lo rural té sobre tot l'aspecte de caciquisme i en lo ciutadà'l de patronisme.—No basta extender a tots, nominalment, en la lletra, el benefici de la llibertat. Importa extender a tots, pera que aquella sia efectiva, el benefici de la propietat. No insistiré sobre aixo, perquè és, en resum, el socialisme. Sols diré que l'obra sobre tal extrem ha d'esser el suplement de la revolució, ja que en la revolució la tercera casta de les societats antigues, la casta mercantil, no podia esser encara vençuda per la darrera casta, la casta obrera; no s'obliga que era precisament una nova forma d'aquella tercera casta, el burgesisme, l'autora del moviment revolucionari.—L'antiga solució de continuïtat entre la república i el socialisme va desaparegut. El partit radical socialista francès n'és una prova. I tot indica l'encaixament gradual en tal sentit, pera evitar, am l'evolució, la revolució. Veieu el programa actual de la pròpria acció política francesa.

En resum: la democracia, poder del poble, no serà integral fins que tots els estaments socials l'exerciran o actuaren i fins que cap institució pública pugui usurparla o contrarrestar-la. És clar que a n'aquesta *cracia total* s'oposen les *cracies parcials*, veritables separatismes de jurisdicció: la teocracia, o poder sacerdotal; la estratocracia, o poder militar; la plutocracia, o poder financier. I entenguïs que quan en lloc de *funcions o servis* públics totes aqueixes entitats d'excepció passen a considerar-se *poderes*, l'usurpació ja està feta i la morbositat política o social és un fet.

Convé dir, ademés, que la democracia definitiva no serà, com ha volgut entendre-s, un domini de la casta obrera subjugant, a son torn, les demés castes, en una revenja de poder. Res hauriem guanyat si tal succeiss i aleshores noves reivindicacions vindrien encara a elevar la veu contra aqueixa prepotència. L'olocracia, o govern dels proletaris, no és la democracia, govern general del poble.

He acabat, per avui. Voldria que la meva vulgarisació fos clara i obvia pera tots. Tal com queda exposada, vosaltres podreu, pera simplificar-la, distribuir-la fàcilment en taula sinòptica. Jo mateix,

—Tóquila, amich Montero: ja 'n tenim un altre.
—¿De qué? ¿De regió adherida á la Solidaritat?
—¡Fugi! Un altre any vull dir.

si no temés repetir-me i si m'ho permetés el temps, ho faria. Pero'm sembla bé que no cal.

GABRIEL ALOMAR

NIT DE REYS

Després d' haver ben sopat (quatre cols, dugas patatas, una arengada fregida, pa, vi y prou... y encare gracies), mos fills, saltant y riuent agafaren las sabatas y las ompliren d' aufals, de garrofas y de palla, (menjar, segons ells, pels Reys y els cabells que'ls accompanyan), las posaren al balcó y s' quedaren ab la yaya, que'ls coloco prompte al llit... y á esperar la matinada.

Nosaltres (la dona y jo) sortirem, 'llavors, de casa y anarem á tantejar

las parades dels firaires. Mes com que també aquest any la ballerà, com sempre, magre, y en 'quest mó, qui no té rals, de mals de cap no n' hi faltan, passejant amunt y avall y, á trets, rebent trepitjades, gastarem els pochs quartets que portava á la butxaca y, un cop cansats de fe'l nas, media vuelta, y cap á casa.

Arribém... entrém al pis... aném de dret á la sala... obra ma espasa el balcó, llença un crit... y cau en basca.

Com que del carré al pis meu sols hi ha quinze pams d'alsada, els reys, que havien passat (pro aquest cop eran reys lladres) pujaen parat amunt y prenenmos las sabatas sols deixaren, per recort, aufals, garrofas y palla.

MANEL NOEL

La visita de la «grossa»

BARCELONA: —¿Veus qué diuen á Madrid? Que t' has tornat solidaria.

LA GROSSA: —No m' ofenen gens ab aixó. Al cap y al fi, es lo que fa tothom que s' estima una mica.

EL MEU SERVEY

DURANT L' ANY DE GRACIA DE 1907

(De la meva *Cartera de relacions*).

JANER.—Maria M., 26 anys, de la província de Lleida, guapa, morena y ben plantada. Traballadora y neta. Aficionada als artillers y à fer moros. Aumenta diàriament el pressupost de *plassa*. Se me'n vè l' dia 20 per que no vol ser fiscalizada.

Juanita R., 21 anys, de Huesca. Petita, garrella y gràbada, bruta y enredadera. Aficionada als fornells. Se balla ab les demés *Mengildas* de la escala. Disputa ab la portera y l' planta.

FEBRER.—Rosa B., 20 anys, del Maestrazgo, ròssia, pigada y de bona estampa. Se li han de treure les parauas ab cerca-pous. Grans condicions pera Mestra elemental: ab vuit dìas de tenir-la à casa me fà parlar castellà à tota la vaixella. No té promés ni li agradan els homes. Se n' vè en sech sense darmes explicacions.

MARS.—Mauricia N., 30 anys, manresana, rondinai, re i yàrtia. Fisich regular, hipocritona y avara. Tampoch es aficionada al sexe *contrari*, fentne grans escafalls. No li passa per alt cap dia de peix, ni cap de juny. Pren el determini d' anar-se'm quan s' entera de que tinch ideas avansadas y no li permete que m' fassi la grilla à les comparsas.

ABRIL.—Pepeta S., 18 anys, empordanesa, moreneta, alta, alegre y xamiosa. Gran cuynera, molt endressada y de fàcil acontentar. No téns segura à casa cap lle-minadura. Encare la tindrà si no hagués observat que las tobollolas y ls llenolls me fugiran dels armaris.

MAIG.—Enriqueta C., oriunda de la Barceloneta, 22 anys. Una escultura de carn y ossos, la Bellesa andant, la Amèabilitat personificada, la Simpatia feta dona. Desarrolló de formes exemplar, intel·ligència molt apropiable, moral... pera m' sens taxta... pero la sogra, la dona y las cuynyades determinaren donarli 'ls passaports, perque als dos mesos de ser à casa notaren que s' en emprenia massa.

JULIOL.—Magina F., 45 anys, exmajordoma, excasada y exsociable. De la Ribera del Ebro, mal pensada, llenguda, pretenciosa, xarxona y burra. Un carabassonet ab camas, vermella de cara y cabell embarrissat diàriament al aguas de llevar-de-pussa. Va pendre las dimisories perque li escatimataven el vi: (no passava per menos de dos porrons y mitj diaris).

AGOST y SEPTEMBRE.—He suprimit el servey per que te ret la familia à fora.

OCTUBRE.—Francisca P. Ens l' han duta dels entornos de las Guillerias. Te 18 anys, magristona, negrencia y vergonyosa. No parla, ni riu, ni canta. Plora tot el dia: de bon matí perque no sent els galls, al mitj dia perque no veu la lloca, à la tarda perque pensa ab els garris, à la nit perque anyora 'ls conills. Y plorant, plorant, trenc la pisa, se pert pe 'ls carrers, els quartos li cauen, els venedors le enganyan, equivoco 'ls cettills, capgira 'ls recados, no encerta cap vianda, el cel-obert li causa tristesa, el bullieci de la plassa la mareja, y ab tota la bondat, la honradés y la servitud d' aqueix mon la entreguém als oncles que baixan à buscarla, tant empidora al anar-se com al arribar.

NOVEMBRE.—Elvira X. No n' sé la edat, ni l' cognom, ni l' origen. Malà pinta: seca, resseca; nerviosa, molt nerviosa. A les dues horas d' estar à casa ja va tenir un atac d' histèric. Es la seva flaca. ¿La renyan? Basca. ¿La corregeixen? Tremolins. ¿Fa un disbarat? Atac de nervis immediatament. L' he donada d' alta tot seguit.

DESEMBRE.—Ramona G., 19 anys, del mateix Barceloneta. Un bon tipet. El porter me'n ha fet un gran platdiu que sab cuynar, planxar, brodar, fer puntas, flors y fruytas, tocar el piano, francès, etc., etc. Fá una semanna que la tinch y no li he notat més que un defecte: que va trenta vegadas diàries à la font y cada vegada 's fica al kiosco del porter. ¿Com acabarà?

XAVIER ALEMANY

ANY NOU...

JA qu'ara, llegint ó fullejant els milers d' exemplars d' aquest extraordinari, passan una pila d' ulls y s' fixan damunt d' aquest escrit, jo demano un favor...

El favor de que ben à corre-cuya, forsa amaten y à la balbla, cada hui substitueixi 'ls punts suspensius d' *Any nou...*, pel signifiant que li vingui més prompte. M' ho pensava! Els més han posat *vida nova*;

els pochs *vida vella* y uns quants han fet el mit, potser per allò de que més val callar, tractantse d' aquesta mena de pichs...

Francament... iuva, qu'ara 'm convenço un cop més de que la vida humana es un veritable planter de contrasentits y sarcasmes...

Perque... jes molt xocant que precisament aquells que han respot ab un fiamant *vida nova*, siguin els que la fatalitat esculleix pera fer perdurable la vida miserabile, la sense goig ni ideal, la vida vella!! Han reviscolat una dita carregada d' anys, ranca y xaruga y mentidera, que s' enfoca ab la falsa prometessa de renovament pera amagar las miseries; y aquests més han refermat el vell adagi senzillament perque... qui no se n' fia de la costum en un cas apurat?

La costum vé à ser l' intelecte, la voluntat, la moral de la massa; el camí bò ó dolent, empero sempre obert à la multitud.

Any nou, vida nova.

Vida nova!... Fins fa bonich y tot!... joy que si?

Té tota la visió de quelcom trascendent que reflosa del tou del poble com per lley de maravella cada primer d' any!...

Any nou, vida nova!... Y 's pon el sol del dia 1; y vé la posta del dia 2, y del 3, y del 4 y del 5... Passan els reys montats à caball, deixant joguines pels balcons... Al cap de poch las joguines cansans y 's fan malbè... El gust del gall, dels pinyons y de las prunas; de las neulas, dels turrons, dels vins, del tabaco, tot, tot se va perdent, se va esborrant...

Fins els pessebres perden!... Ja no 'ls encenen ab aquella ilusió, ni hi deixañ anar l' aguia ab aquell abundament... Hi ha una figura à terra, de corcoll. Precisament es aquella de tant èxit, la del capellà de fora ab barret de teula y parayguas vermell, colossal, com de florista... ¡Y ningú l' cul!... La mòlissa prén un tó cuyt, recremat... El bruch ja no es tan vert... El cel de paper blau fa bossas... ¡Y' desfán els pessebres!...

¿Qué 'n queda del rebombori promogut per l' agonia d' un any y la naixensa d' un altre? La vida es la mateixa... Torna à ser monòtona, magre; si fa ó no fa com la vida del altre any... à no haverne cagut un més damunt de las espallasses!

[Tan mateix s' havia tornat ximple la gent!...]

Els uns, bastint castells enlayre, sobre nòvols d' ilusions, fent paga de rifas que no han vingut... Els altres prometent esplèndits plahers, fonamentats purament en las festas tradicionals y en l' anguila que casi casi com à caritat els dona l' amo...

Y els altres, realment decidits à cambiar de vida, sigui en el sentit que's vulga, no més que pera camiar y no ab l' ardidesa de qui verament, à forsa d' analisar el seu jo, el mena, resolt, à possehir el desitj!...

[Any nou, vida nova!... Som al dia 10, al 12, al 15!... Qui se'n recorda de l' any nou?]

Els uns nobrimenta vella: té las mateixas feblesas, els mateixos vics, cava la mateixa fossa pels entusiasmases... ¡Es veel!... ¡Es igual que l' altre any!

[Ah! jah! jah!... ¡Renovaments à data fixa!...]

Cada hui arrenca el full del calendari sense aquella ilusió del primer dia en quin s' enceta el bloc! L' interès esdevé purament casual, y devegadas, millor dit, molt sovint, se 'n arrenca quatre ó cinch d' un cop per la banalitat de sapiguer la solució d' una xarada!...

Àhont es aquell respecte que sentian mirant aquella xifra llarga y prima, dreta com un soldat qui fes centella guardant tot un mon d' ilusions que vindrán fentse palpables dia per dia, cada dia, cada dia!...

* *

Ha vingut el desengany; fer vida nova, es bon xic més difícil que cambiar el bloc del calendari... altrement, el calendari s' enveilleix y qui ho dubta? à vida nova, vida vella.

* *

El bon sentit, l' experiència rahanadora poch s' equivocava. El progrés va à pas de cranch perque els que son més no s' mouhen. Els més, la carranca multitud, seguirà enveillintse sense oblidarse, empero, de repetir cada any la prometensa de renovament!

Y filla de tot això, neix l' incredibilitat dels pochs que han posat *vida vella*.

Aquests pochs, son els que persegueixen ideals llibertaris, d' amor y de justicia humana, han traballat y traballan, cada dia, cada dia sigui nou o siga vell l' any, tant à l' istiu com à l' inviern, tant à la tardor com à la primavera... Son els que lluytan convencuts de la grandesa que portan à dintre... May esperant las fases del sol, perque à n' ells, millor dit, à nosaltres, ens escalfa el sol del ideal!...

He dit nosaltres, perque voldrà que tots vibresim à la una... ¡Renovament! ¡Renovament... y no ara... jà tot hora!... es à dir, sempre que descubrissim à l' horitzó un més enllà... Y veusquí que corrèm vers l' enllà ab els brassos oberts, ab tot el cor posat en el desitj de redempció... y la multitud, els de la vida nova, compacta com un mur, alta com una muntanya, dura com una roca immensa, ens priva el pas y fins casi fa ombra al nostre sol!...

Ulls febles que 'n llegiu, ulls d' espèrits casats ab la costum (que bé hi seren per desgracia en més ó menys nombre fixats damunt del meu article) filtreu à las vostras conciències aquestes paraules y ella potser conmoguda us descubreixi tota l' amaror, tota l' agre ironia del nostre vida vella!

* *

Y els que haveu callat com uns morts, aneu callant... Sou els indiferents, els egoïstas, els quins, degenerats ó satisfets, se us en fum de que la vida sigui nova ó vella mentre siga vostra!

ESPATECH

SINFONÍA

(ENTRE L' ANY NOU Y L' ANY VELL)

—Ja soc aquí. ¿Qué voleu?

—Que t' començis à fer càrrec de la direcció del món.

El meu mando avuy acaba

y cal que inmediatament

empunyis la santa tralla.

—¿Com s' entén?... ¿Que voleu dir

que per regi aquesta pavanas

hi ha que fer corrí 'l bastó?

—Ja ho crech!... Es indispensable.

Sense ell, avans de mitj quart

això fora à can Garlanda.

Jo no he parat ni un moment

de repartir xurriacadas,

y ab prou feynas he pogut

mantener la gent à ratlla.

—¡Exageracions!...

—¿Qué dius?

Vina aquí y dona una ullada

al panorama del món.

—Ara sabràs ab quí tractas!

—Veyam, ilustrume un xich.

—Guanya allà, la noble Galia

ab quin brill, pretextant

que l' Progrés així ho reclama,

atropella als pobres moros,

que no han comés altra falta

que tenir menos cançons

que 'ls civilisats de França...

Repara un xich més allà

cóm y de quin modo Italia

s' està gastant els diners

en barcos de guerra y mausers

y pòlvora sense fum,

mentres immenses bandades

de pobres traballadors,

acorralats per la gana,

fuyen y se'n van à Ameriga

dihent pestes de la patria.

Mira à la revolta Russia,

hont las ayguas dels rius baixan

vermelles de tanta sarsa

com de las vilas hi raja.

Mira al Japó, ahir pollot,

convertit per un miracle

en gall de ferms esperòns,

ab els quals, ple d' arrogància,

pretén avuy té'l valent

y dominà entre 'ls pollastres.

Y guanya als Estats Units, aixafats per las grans trampas que 'l seu afany de negocis els ha clavat à la espalda; y l' ambiciosa Inglaterra, y la superba Alemanya, y l' desballast Brasil, y 'ls coratx estats del Plata, y l' desditxat Portugal y la infortunada Espanya; fixat bò ab tots aquests pobles y ab totes aquestes rassas; observa 'ls vicis que tenen y las infamias que traman, y digam si de no estar continuament tralla en l' ayre tora possible regirlo ni gosá un minut de calma.

—Tant d' això estich convenut, que renunció desde ara à sé'l vostre hereu.

—¿Qu' ets boig?

—Ho seria si acceptava la missió de governar tot' aquesta faràmala.

—No, sento haverte de dir que 'l càrrec no es renunciable.

—Haig d' acceptarlo per forsa?

—Velis notis. Així ho manan la tradició, la costum y las reglas saturnianas.

—Molt bò: si es aixís l' admeto, pero consti que la trailla qu'en mas deus deposité servirà de valent.

—Ángela!

—Aixís m' agradan els noys! Trompada y no acquinarse, aixerit Mil noucents vuyt!..

—Vell Mil noucents set, alante!

—Ho has sentit, lector discret?

Ab el despit, ab la rabbia que 'l baylet tragina al cos, ibonich any nou se'n prepara!

C. GUMA

SUSCRIPCIÓ A FAVOR DE LA FILLA DE DON JOSEPH NAKENS

Quota única individual, 10 céntims

Suma anterior 31'66

Carolina Anglada. —Fernando Sales. —R. O. Rdo. Solidari. —Andreu

¿Quedará complascuda?

La carta d' Espanya.

sensat, tres ó quatre il·lusions místiches. Uns quants caps de meló, no han comprés que lo que se's rebaixa en alguns reparts s'augmenta descaradament á n'els contraris. Pera com la verdadera lley no es la del embut, resultan anilats los reparts fets ab dita lley del embut.

No saben que aquests que 'ns desgovernan, plens de la pitjor estúpica, sols per lo engany lograrán certes cárrecs. Per xò únicament tenen al seu costat uns neuls, que lladran més que 'ls gossos. Ja diu bé'l refrà: Deu los crifa y ells s'ajuntan; pero el poble los detesta per in secula seculorum.

BREDA, 24 de desembre

Diumenge prop passat el nostre carboné s'enfilà com de costum al cossi de las mentides y las embestí contra 'ls noys i noyas que's prometen y desprometen de qualsevol modo; dihen qu' això no pòt ser y que perque no succeeixi el Sant Pare junt ab el Bisbe han ordenat que tots els noys i noyas que's prometen tenfan d'anar á cal Rector del poble á fe un paper qual paper el firmara el noy y la noya junt ab los testimonis y aixís d'aquest modo no's podrian desfer els tractes com passa ara.

Y els mossens que viuen ab viudas frescas no'n necessitan de papers firmats?

MONISTROL DE MONTSEERRAT, 30 de desembre

L'honor obrer Joseph Altadill, cansat de soportar la cruenta persecució de que es víctima per part de la burguesia d'aquesta vila, s'encarà ab el negre Agustí Cooma, tractant com se mereix. Donchs, segons se li ha indicat infinitat de vegadas, ell es l'autor de ferli perdre la feina en totes las fàbriques que treballa, degut á que anys enrera logrà ferli respectar los seus drets de un modo pràctic. Al veure que la kansó del aludit obrer prensta nos gayres agradables baixá precipitadament l'escala, cridant com un esperat, que semblava mentida que ni casa's pugui estar tranquil.

Aquest ingeniero fa poc, á instancies de un obrer de can Bataller, va veure citat al jutjat per una fanfarroteria pronunciada en el Foment del Trabalh que contenia una grossa falsetat. Al veure ridículas de una manera tan vergonyosa per un obrer, no gosant demanarli perdó, vā tenir que dir: Tio, yo no he sido. Para valiente él!

BLANES, 31 de Desembre

El Centro Catòlic (apostòlic y romà tot á la vegada) està convertit en un cau de corrupció. Els mangonejadors de la fé veuen que 'ls bens s'ls acaben y pensan ferne de nous. Han agafat pel seu compte uns quants noys de dotze á setze anys y cada festa els hi donan una petita dosis de fé. Es tan fácil engatusar á criatures! Pero tement que la fé no signi prou potenta per retenerlos dintre del corral, hi han posat un altre parany. A la religió hi han afegit tots els jochs propis de l'infantesa. L' altre dia jugant á botxas van llençarne una per sobre la paret forana y caygué de plé al cap de una dona que passava. Signé tan fort la sofraga, que li va fer perdre els sentits y als pochs passos va deixarre caure sobre un pedris de una casa veïna. En aquell moment passa per allá l'avant el famós catòlic Costas, y ni menos va dignar preguntar lo que tenia. Potser la lley de Deu li ensenya que caigui qui caigui no té de socórrer á ningú!

No es aquesta l'única vegada que molestan al poble: tot sovint, de varias maneras, han perturbat la tranquilitat de veïns y transeunts. Seria cosa de que 'l poble prengués mides per evitar las hassanyas dels higos de Deu y las higas de Maria.

SAMPEDOR, 24 de Desembre

L' altre dia el nostre Xerines volguen aparèixer una satisfacció impossible de sentir qui, com ell, ha comès tantas etzegallades de bulto, deya que á qualsevol hora estava disposat á deixarnos, ja que 'l programa que s' imposé desde 'l primer dia l' havia desarrollat y executat suficientment. Molt es cert, senyor Xerines, que ha desarrollat el seu plan al dividir al poble, al promouer discordias en las famílies y al fer una política tan asquerosa, bruta y baixa; pero això de la satisfacció interior no es possible ni tenim el cor de roca; hi ha fets que deixen un roséch per tota la vida.

Y, si marxes de debò...

Que 'ls republicans t' illuminin, minyó.

PIERA, 1 de Janer

En aquest poble se parla molt de las prop-vinentas eleccions municipals; els caciques volen apoyarne tres de sa part, pero no tenen foras ni pera un. D'e totas maneres, se proposan treurels á forsa de amenassas als paisos.

Nosaltres, solidaris republicans, donem ànims á tothom perque votin á la gent honrada.

Passant comptes

A casa, som quatre bocas; la dona; dos de canalla... (Aquests, menjan per setze; i Déu que 'ls mantingui la ganja!)

Després ve la meva boca que s'obra alguna vegada, perquè s'enganyi l'estomach... ó perquè fam, badalla.

Avuy ha tornat la dona tota trista de la plassa, y m' ha presentat uns comptes... que fan venir escarrifansas.

Vostés mateixos, judiquin: Un pà de kilo, quaranta.

Un vaset de llet, deu centíms.

Vinticinch de xacolata... (un dels més actius venenos, segons la marca de fàbrica.)

Dos rals de carn, y gallina. (1)

Un, de sebas y patatas.

Sucré, verdura, petrolí,

arròs ó qualsevol pasta.

Una pesseta rodona...

perquè no n'hi ha de quadradas.

Carbó, per fer bullir l'olla;

sabó per fer la bugada,

y no conto la magnesia...

perquè ningú s'purga, á casa.

Podém contar mitja endola,

mitja pella, ó mitja llauua.

Lloguer... si no 'l quedo á deurer;

calsat; camisas ó calzas,

quatre rals més. Y no conto,

ab tot y ser d'importància,

el fumar, per que no fumo...

si 'l tabaco no'm regalan,

ni tampoch el vi li poso

perquè de vi, no se'n tastá.

Tots som ayudars... per forsa;

y á las tabernas, no'n raja

per nosaltres. De manera,

que la suma, si ho reparan,

puja, salvo error de ploma,

quatre pessetas ben macas.

Ara bé, quan jo trabalho,

per que no sempre traballen

els palets, tan sòls guanyo

setze rals... y encare gràcias!

¿Volen fe'l favor de dirme,

La gallina també es carn,

pero resulta més cara.

si ab aquestas matemàticas es possible poguer viure en aquesta trista Espanya? Donchs encara mas desdixtas ab sisòs sols, no s'acaban. Volen que prengui la cedula que 'm correspon, ó m'embargan. Aixís van notificarmo deu fer cinch ó sis setmanas. ¡Ves si puch estar per cédules quan m'apreta la carpanta y ab l'escas jornal que guanyo ja no sé de que fer mègnes! Lo que de veras pendrà es un gall farsit ab pansas; però... i justament la cedula!... ¡Arrib...! Que la prengui en Maura!

Lluís G. SALVADOR

Cartas als Reys

QUE VOLEU QUE US PORTIN?

EN MAURA:

Jo vuy un anell de prometatje per regalarlo á n'en Cambó.

EN RODEIQUES SAN PEDRO:

Jo demano un pa ministerial que duri tant com la ignorancia dels espanyols.

EN MORET:

Jo 'ls agrahiré que 'm duguin una capseta de colors abond hi abundi el verde esmeralda. Es per pintarme les ilusions.

EN CAMBÓ:

Jo vuy aquest joch nou de moda que 'n diuhen el joc del diable.

EN SUNYOL:

Jo preferixo unes ulleres ab vidres fumats pera poguer mirar certes coses. Als que som delicats de la vista ó mirém prim ens fan molta falta.

EN PUIG Y CADAFALCH:

Jo desitjo un Teatre Municipal pera comensar á tirar plans... y planos.

EN LEEROUX:

Jo m' acontento ab un altr' acta. (Veig que aquest intermedi resulta molt llarg.)

EN CANALEJAS:

Jo demano una breva ben llarga. Ja estich cansat de fumar ab pipa.

EN LA CIEVA:

Jo vuy una LLEY DEL DESCANS DOMINICAL, pera comensar á estudiarla ab detenció y poguer aplicar-la després degudament.

L' UNAMUNO:

Yo quiero de vosotros, señores Reyes Magos la fragorosa mirra y el oloroso incienso, para tornar suaves los inmensos estragos que he de hacer en España con mi intelecto inmenso.

EN GRANDMONTAGNE:

Lo que á mi m' fa més falta es un fonógrafo pera estalviarme de enraonar en las conferencias. Fet y fet sempre dich lo mateix en totas.

EN RAKU:

Jo voldría una capseta artística japonesa pera ficarhi las mil pelas que ofereixo al meu vencedor, qu' encare es al ventre de sa mare. La capseta s'entén ab el seu correspondent pany. La clau no cal; la clau ja li faré jo.

EN NAKENS:

Jo 'l estimaré una fletxa que allargui forsa, ab unas quantas sagetes per tirarhi. Es per veure si apuntant bé y tirant dret arribo á tocar el cor de certa gent.

EN ROMANONES:

Jo 'ls demano un taló ben alt per l'altra sabata. Ja n'estich cansat de que 'm duguin home de mitja altura.

EN RULL:

El meu desitjofora una troca de fil, pera ensenyar á la policia que cuando la madeja se enreda, por el hilo se saca el ovillo.

ELS GERMANOS QUINTERO:

A nosaltres ens fa falta una caixa de guardar caudals. Deixinse de tantas comedias com tenim!

EN JOAQUIM COSTA:

Jo espero un exemplar de la Marina pera ferhi notas críticas al marge.

DON CLODO:

Yo les agradeceré muy mucho que me lleven un paquetito de tila. Que haya fuerza, porque, con eso del problema catalán, tendré que tomar todavía un grapo de tazas.

MR. ARROW:

Jo voldría un llibre qu' expliqués bé tota mena de ciències ocultas.

EN CALZADA:

Como no! A mí me gustaría una República; pero una república á la americana, no al chaleco como la desea Lerroux.

DON MELQUÍADES:

Yo deseo, señores, un folleto en cuyo contenido se expliquen las «Bases de Manresa» y el «Manifesto

del Tivoli». Es para enterarme de eso de Cataluña, pues yo, la verdad... aun no sé de qué me hablan.

EN GUAL:

Jo ab un comediant discret m' acontento.

EN SORIANO:

Jo 'ls encarregó un joch de cartas pera fer el tuti ab las majorias y poguelhi cantar las quaranta desseguida.

EN TEODORO BARÓ:

Jo 'ls encoman un xiste de bon gènero. Fa tant temps que 'm passan alts!

L' OSMA:

Ja que 's diu que 'm volen pendre la cartera, lo millor es que 'm duguin un bon agent de policia que coneixi á tots els carteristes.

EN BENAVENTE:

Yo... tomo... la pluma... para... decirles que... no querio que... me metan... nada en el cesto. Ya tengo bastante con... ser autor... i... dad... dentro de la dramaturgia... española.

EN XENIUS:

Jo no vuy que 'm portin res, els Reys. Els forts, els capdevanters, els noucentistes no necessitén ajudas de reys ni de repùblicas. Jo y en Kipling estém cansats de dirlo... y de repetirlo.

EN FERRE:

Jo, ara per ara com ara, no desitjo més que 'm deixin tranquil, y ab poca cosa m' acontento. Ab un exemplar de la novel·la *Soledad* y una coca de *Vilafranca*, per exemple.

JO:

Jo soch molt poch ambiciós; no tinch gayres pretensions. Treurei las sabates al balcó per no ser menos que 'ls altres. Y si 'm hi posan mitjas solas novas, els guardaré una gratitud casi eterna.

Per la violació de la correspondència:

JOAQUIM AYMAMI

QUADRET

Que 'l metje se'n ha anat fará tres horas, y ha dit sisòs mateix: «No hi ha esperansa en salvara Ramón. Pot ser que arribi tot lo més á demà... Tingueu coratje... Penseu qu'heu de pujá 'ls tres fills que us deixa... y que hi fassí arre Deu més que nosaltres.»

En Ramón, abatut

Al dia següent, el burgés, al saber el trist final d'aquesta vulgar tragedia, se limità a dir, com a oració fúnebre, ab aquella bonatxona mitja rialla que gastan els homes satisfets de la vida:

—No podia succeir altra cosa; jo prou sabia que havia de morir d'una borratxera, fa temps que li tenia pronosticat, donchs ab la vida que portava necessàriament havia de acabar així.

¡Rehira de Deu y qui burges de més mala sanch! No; si aqueix deliciós escanya-pobres las hagués manegat en tirar per profeta, haguera fet carrera de débò.

Qualsevol, al lloch seu, sense cometre la infamia de titllar de borratxera á la fam, á la febre, al aniquilament de vida pel treball, al sacrifici d'una mare infelís que's mata de poch á poch per donar pà á son fill, podría fer la mateixa profecía cada vegada que's trobés ab una de aqueixas desgraciades bogaderas que, per vint ó vinticinch centsimis les menos cada hora,—de qual petita suma han de descontar el gasto de lleixiu y dos ó tres centsimis de dret del safreger,—desgasta la propia vida ab un treball verdaderament crudel y en condicions positivament brutals.

Nostre Municipi, que s'envaneix de mirar més alt que 'ls del resto de la península espanyola en lo que respecte al bé y comoditat dels seus administrats, hauria de tenir present que no fa pas tants anys hi hagué una reina d'Espanya, la muller de Amadeo de Saboya, que, compadescuda de la existencia tristissima de les bogaderas, feu alguna cosa per aliviarla, fundant un assillo exprofés pels tendres fills d'aqueixas pobres donas, de qual sosteniment tinch entés s'encarrega desde ás horas el patrnat real.

En aquest y en altres molts extrems, nostre Ajuntament, en tot quan d'ell depengui, pot, y está en el deber de fer, que aqueixas desgraciades víctimas del treball assaboreinx una millora en el seu destí miserables. No tot han de ser tiberis regats de xampony, senyors concejals.

Així, la feyna pesadissima que aqueixas obreras executan, la realisan—deixant á un costat la qüestió econòmica ja feta avinent—in condicions d'insalubritat, sense 'ls aparatos de desinfecció que ja està ordenat que's posin, però que 'ls inspectors municipals no denuncian, segons sembla, la carencia de tals aparatos; sense que 's tinga en compte pera res que l'esforç que desarrollan, no sòls en tan útil per la societat y evidentment més precís, que 'l de qualsevol de nostres conspiçois regidors, (mal que mestiá á la vanitatis concejalesca), sino que d'ell depen moltíssimas vegadas l'aliment de no pocas criatures qual dret á la vida es per lo menos tan legítim, com el de qualsevol de aqueixos desvergonyits que insultan á la miseria calificant de borratxera al sacrifici sublim de la mare que viu com una arrastrada y mora per portar á casa seva un bossí de pa, mullat de suhor y de llàgrimes.

Y no ynguin els enemichs del obrer á titllar de lirismes aquestas queixas, que no ho son; no 's pot esser lirich, baix pena de ser infame, davant del

drama que ofereixen aqueixas vidas foscas, anònimes, humils, tristíssimas, que atravesan la sombra deixant darrera seu una amarga petxada de sufriments y horrors.

Si 'ls nostres regidors son de la fusta del burgés de Andersen, millor per ells, donchs aixis s'estalviaran els mals ratos que causa el tenir entranyas. Pero, com siga que molts d'ells se diuen republicans, presumen de defensar els drets y las llibertats del poble y pretenen alsar més alt que ningú el pabelló de la noble ciutat que administren, y 'ns aixordan ab els seus clams de solidaritat de totes las classes socials d'aquesta terra, bò serà que 'ls recordén que una dona, y reina per acabar de adobar, s'ha preocupat per fer en bé de les bogaderas y de sos tendres fills lo qu'ells encare no han somniat; y si ho han pensat no ho han portat al terreno de la pràctica.

Si l'avis no's pert, donarém per ben empleat el temps que hem perdut esperant fins ara.

N. BAS Y SOCIES

CULTURA POPULAE.—Contestant á la pregunta que alguns companys me dirigeixen, dech haver de dir-los que, en efecte, recordo perfectament la promesa públicament feta per mí, respecte á organizar expedicions obreras, continuadoras de les que ab tant exit celebrarem l'estiu passat al Tibidabo, y que tinch el ferm propòsit de que no sigan sòls un projecte més.

Crech que la emancipació econòmica que tots perseguiu ha de ser el producte de una acció de constant rebeldia, y soch dels que consideran que per ser rebeldes ab solta, avants que tot s'ha de fer passa revolucionaria; pero en els temps moderns, aqueixa pasta, es precis buscarla en la intel·ligència dels homes, no en la forsa bruta del número, que per ella sola no pot oferir eficàs consistències. Ja veieu si estém d'acord.

Així, donchs, penso contribuir, á la mesura de les meves forças, á la obra revolucionaria de cultura popular, per la qual, ademés de la resolta cooperació de LA CAMPANA DE GRACIA, contém ab la d'altres elements de cert prestigi.

L'estacionament, el parentessis, millor dit, que han reparat els aludits companys es degut á qu'en aquest mon no 's pot fer sempre lo que un vol, sino lo que pot, y lo que hem donat fins ara es tot lo que s'ha pogut fer. Cal fixarse ab els escassos medis econòmics y d'influència de que sol disposar un obrer, y, donada la importància de la obra, (que soch el primer en reconeixer que res té de original, pero si de útil) fàcilment se comprendrà la qualitat y número de dificultats que hi ha á vencer; perquè la qüestió es fer la cosa sense haver de gravar la butxaca dels traballadors, ja massa esquinçada.

Pero tinch el goig íntim de poder adelantar que s'estan activant els treballs preparatoris de dues expedicions qu'espero produhirán bon efecte y confio que tindrán lloc aviat.

Oportunament ne parlarém.

B.

¡BON VENT!

Noble y gran emperador
que á l'América marxeu,
vos ho preguém per favor,
no torneu pas, no torneu.

La Caza sense gerent,
el remat sense pastor;
sóls resta un recor puntent
del que fou emperador.
Mes, per xó, *rey del valor*,
si á l'América marxeu,
vos ho preguém per favor,
no torneu pas, no torneu.

Ja no veurém el tarot
ab aquella lliga-cama
que mogué tan esvalot
tot fent patria de camama.
Mes, no importa, joh gran senyor!
si á l'América marxeu,
vos ho preguém per favor,
no torneu pas, no torneu.

Ja no sentirém may més
vostra veu de *pidolón*,
demanant sempre dinés
per fer la *rrevolución*.
Malgrat aquest via dolor,
si á l'América marxeu,
vos ho preguém per favor,
no torneu pas, no torneu.

Tal vegada restarán
facturas *lay!* impagades
y alguns càndits plorarán
perque no les heu saldràs.
Mes... no us detureu, senyor,
si á l'América marxeu,
vos ho preguém per favor,
no torneu pas, no torneu.

Encar que allí hont fareu cap
s'han acabat els salvatges
y que aquell país ja sab
el cùm y'l què de certa viatges,
despreciant aquest temor,
si á l'América marxeu,
vos ho preguém per favor,
no torneu pas, no torneu.

Probeu d'albardá a tothom
ab vostra lletra menuda
y á la sombra d'un *renóm*
de fama ben merescuda;
Mes si Amèrica no us vol
y altra volta us embarqueu,
vos preguém que al nostre sol
no hi torneu pas, no hi torneu!

V. VIVES P.

E L Congrés va acordar concedir 4 milions á la Companyia Trasatlàntica. Pero passa el dictamen á aprobació del Senat y aquest n'hi concedeix 8 milions y mitj.

Una diferencia de criteri de quatre milions y mitj!
El mitj es lo que 'ns cou.

Mes, tractantse d'en Comillas
tot això no 'ns ha extranyat.
Per alguna cosa abundan
els bisbes en el Senat.

¿Saben en que mata el temps actualment el Rey de las húngaras? No ho endevinarien may.

Segons carta que acaba d'escriure á un conspiuo del partit, sembla que 's dedica de ferm á estudiar la qüestió marroquina.

Ja ho comprenén: l'etern pretendent ha viscut sempre d'esperansas, y ara encare espera.

Espera que li diguin: *A l'Africa, minyóns!*

Que què hi faria á l'Africa?

Acopi de *babutxes*, qu'és de lo que fan més gasto

els condemnats á no moure's may de casa.

—Y qué tal la conferencia
de 'n Carné?
—Segons ell, no van las cosas
massa bé...
—Y qué tal la conferencia
de 'n Cambó?
—Segons ell, ara per ara
no hi ha po.
—Y donchs, d'un y d'altre bando
qué'n treus clá?
—Aquell ditxo: *lo que fuere*
sonará.

Ja tenim aprobats els pressupostos.

¿A gust de tots?

A gust de las majorias, que segons l'Ibsen no tenen may rahó.

Y dihem á gust de las majorias porque sembla que, com de costum en tals cassos, els diputats de la esquerda van tenir que abandonar sorollosament el saló de sessions.

A Espanya, el clàssich país dels vice-versas, ja se sab què la rahó es dels que més cridan.

Sobre tot quan cridan per protestar, qu'és casi sempre.

¿Qué xerra en Tolstoi... Si á Russia estan millor que no volen!

La nova Duma, seguint las inspiracions del czar, acaba de concedir un crèdit de 15 milions de rubles per soccorre als departaments necessitats.

Oh, Nicolau!... Tens un cor
gran com el teu cataplasme!

En Maura al taller de 'n Meifré

El conferenciant del «Centre Nacionalista Republicà»

JAUME CARNER

(Dibuix inedit de 'n Ramón Casas)

Tú has extingit ja la fam?
Tú recobrarás la fam!

Mentre esclatava la bomba del dimarts, el senyor Maura conferenciava ab alguns periodistes madrilenys y els deya qu' estava molt content y satisfech del governador civil de Barcelona.

La satisfacció del Amo Toni la entenem perfectament.

Això ns fa recordar un graciós episodi ocorregut en un trivian:

Un senyor molt gros clava una solemnia trepitjada á un pobre obrer que s' esforçava en ferli pas.

El senyor, al sentir que apreta un peu que no es del seu, exclama:

—Ay!

Y respon l' obrer, amatent.

—No, si el ull de poll soch jo!

Per' xó dihem, gá qué queixarse el gobern, si els del ull de poll som nosaltres?

El gobern sembla que's disposa á celebrar el Centenari de Don Jaume, el Conqueridor, ajudant en tot y per tot als iniciadors catalans y donant á las festas un carácter eminentment nacional.

Ja li hem vist el joch al senyor Maura. Ell té envaja de nostre gran Rey.

Ell, que fins sab una mica de història, no ignora que Don Jaume era català y va conquerir Mallorca. Per' xó ara, ell qu' es mallorquí procura conquerir á Catalunya.

Cambi de papers!

A Madrid s' estan fent grans preparatius para festejar á M. Pichon, ministre d'Estat francès, qui viatje s' assegura tindrà una gran eficacia política.

M. Pichon no sab la que se li espera.

No sab qu' à Madrid hi ha una gran afició al tiro del pichón.

Y que contan ab un gran tirador que no erra cap tret.

Pera festejar á M. Pichon, donchs, el primer dia ja 'l portarán al Tiro.

Y l' endemà?

El farán ab arròs!

El dia 28 del passat va succeir á Barcelona un cas que mereix la pena d' apuntar-se.

S' efectuava l' enterrament d' un difunt procedent del Hospital de Sta. Creu, quan á un parent se li ocoreix véurel per darrera vegada. Els enterradors obran la caixa, y quina no va ser la sorpresa dels presents!.. El difunt no era difunt sinó difunta. Al Hospital havíen entregat un mort per un altre.

Els papers estaven despatxats conforme, pero al ferse entrega de la caixa para portarla al Cementiri van pendre un bagul per un altre. Y d' aquí 'n resultà la macabra comèdia que terminà enviant á cercar el difunt corresponent y tornant la difunta al dipòsit altra vegada.

Encare que 'l fet va coincidir ab la data del 28 de desembre, no creyém que 's tractés de una ignorència. Mes aviat pensésem que 's degué á una lamentable equivocació de l' administració hospitalaria.

Nosaltres, donchs, no fem més que deixarho escrit sense acusar.
No volém carregar el mort á ningú.
Potser també 'ns equivocaríam de caixa.

Al Teléfono:

—Don Antoni... Don Antoni...
—Qué ocurre?
—Otra bomba!
—Carambal... Y ha estallado!
—Todavía no... Pero hay un muerto y dos heridos graves.
—¿Cómo!... Ha habido víctimas; y dice usted que no ha estallado aún?
—Es que creí que se refería usted á la indignación popular... Por esto le decía que nosotros, que no ha estallado todavía... Para eso se necesitan más bombas y más víctimas.

CANTARS

Bé, ¿qué 'm portas? —li pregunto al presentarse l' Any Nou... De sopte las mans me fiblan... y m' hi veig dos panallóns.

He escrit una carta als Reys, pero, fills meus, quina carta! Si en efecte la llegeixen, ja puch ben bé prepararme!

Fan goig els balcons de casa... Al primer pis hi ha xinel·las; al segon y al tres, botinias; al quart y al quint, espardenyes.

Res ha canviat! Mana en Maura, de bon matí surt el sol, el pa va tan car com sempre... Caballers, għont es l' Any Nou?

Els Anys Nous son com las botas: plens de goig els estrenem, y á la mitj' hora de durlos, ja 'ns han desgraciat els peus.

—Vinga vil! —un borratxo deya: [Vinga vi, barato ó car!] Vull demostrar ab probas claras que 'l Jané es el mes dels gats.

L' any que comensá dimecres ¿serà dolent? ¿Serà bo? Jo per ara sols puch dirlos qu' es un any de vuyts y nous.

¿Qué 'm portarán els Reys?... Res. Com que tinch la meva casa al passeig de la República y per allí 'ls Reys no hi passan...

L' Any Nou es una xarada escampada en un gros bloc: fins al darrer de Desembre no se sab la soluciò.

En setze dies i set festas!... Noya, porta la guitarra, que vull dedicá una copla á la laboriosa Espanya.

—Any Nou?... ¡Qué anys nous ni qué quēntos! ¿Qué ha passat aquí, en resum? Res; que s' ha canviat un número: lo qu' era un 7 es un 8.

L. WAT

SOLUCIÓNS

A LO INSERTAT EN L' ÚLTIM NÚMERO

1.ª ANAGRAMA. —Retòrica—Rectoria.

2.ª ROMBO.—

F E L
F E L I P
F E L I C I A
L I C E O
P I O

A

ENDEVINALLAS

XARADA

EN LA VIGILIA DE REYS

Diálech entre pare y fill

—Enriquet, ja has fet la carta pels reys?

—Sí, papá, aquí está, dintre la tot...

—(Vull saber ton instint.) Què hi has posat?... á veure lo que demanas... quins juguets... veste explicitant:

—Demano que 'm portin un cotxe ab mollas, pero igran!

—Ja serà fàcil que 't portin un cotxe ab mollas... (de pa).

—¿Y què més?

—Que tirat vagí per dos briosos caballs...

—¿Que potser vols ser pintor que caballs has demandat?

—No, papá... per tirá 'l cotxe...

—¡Ah! ja, ja!... ¿y què més hi ha?...

—Una capsa de colors...

—Això es que voldràs pintar...

—Vaya una cosa més tres-tres, pinto, ho he endevinat!...

—No es per xó que la demano...

—¿Y què, qué més hi has posat?...

—Una pilota...

—¡Pilota!

—Quan te'n dona la mamá per dinà sempre la deixas?...

—Pro aquesta no's mou del plat, no pot bátrar com la que demano...

—Tot dos serà

concedit si ets un bon noi... això els reys també ho sabrán...

—Ja ets dins de la tres-dos-tres!

content el noi diu apart:

—Y escolta, papá, jo aquesta nit els haig d' anà á esperar...

—¿Per que?

—Perque això es costúm...

son Reys... ells temen criats...

y al menos á la arribada...

(això m' deixarà escapar y podré voltar un rato).

—Ab això, noi, vas errat,

aquests reys, son altres reys

que no 'n tenen de criats...

aquests... son els criats teus

(encar que d' ells tu ets criat).

Pro no 'n parlém més d' això,

tú no 'ls has d' anà á esperar,

tiras la carta á n' allí

al bussó dels reys, que ja

sab el primera-segona

el puesto hont l' ha de portar

y que si tú ets un bon noi,

creu que tot t' ho portarà.

J. MORE DE GRACIA

Caballers: Un mossegat de gos, Conejito XIII. Un que estima á una Quimeta, Un aprenent, Un baylet, Nonito de M. R., Donya Nyinyol, Joseph Ventura, Teslod de C. P., Ciri Aleu, Un amich den Tiloph Ladán, Simón Brugat, Eugenio Albareda.—Si 'ls Reys no 'ls portan més inspiració, aquesta setmana no han fet res que valgui la pena.

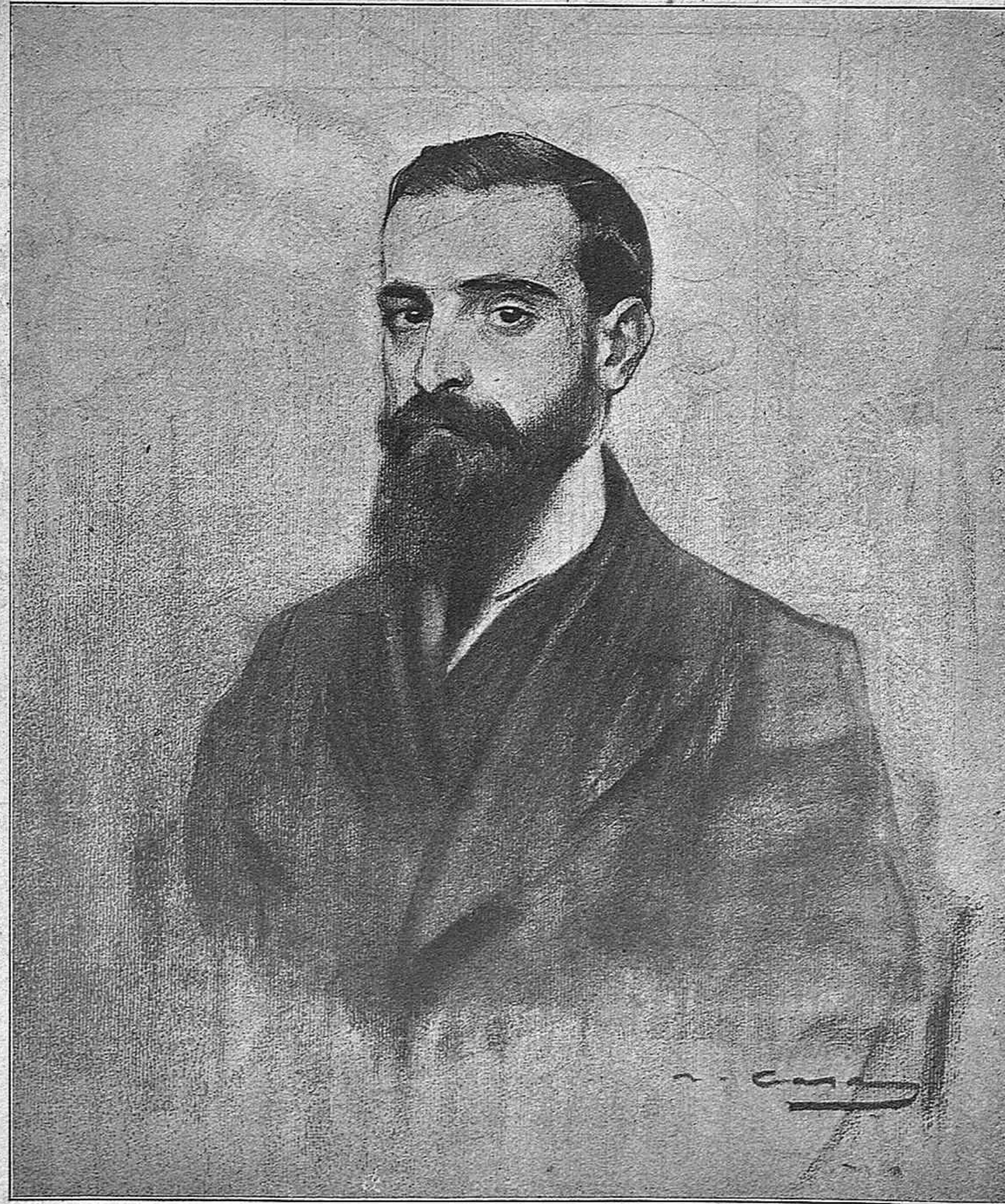
Caballers: Dos ressuscitats, R. A. (a) Pau de les calles curtes, H. Nadal Mallol, N. Clotet Marqués.—Dignes de publicarse, si seños.

Caballer: Joseph Rovira C.: Dispensi, pero en el número 2003 li deyam que gracias; això venia á significar que li agraciàm l' atenció d' enviarnos l' original, però d' això á la promesa que vosté suposa hi va molta diferencia. La no publicació del seu treball pot haver-se deu á varias causes.—Isidro Jané: Els versos del seu sonet no son gens musicals. No basta alló de las quatre estrofes y las catorze sílabas.—Emili Alaman: El de vosté ja està mes bé... pero no es gran cosa.—Manel Noel: Si arriban á temps, si seño.—Félix Cana: No t' obrem prudent publicarlos; potser algú hi veuria una intenció que ni vosté ni nosaltres hi voldríem donar.—Snop: El glosador no admite competencies. A pesar de tot, reconeixem que vosté té condiciones y el veiyem iniciat ab això del noucentisme.—Joseph Planas: Gracias per l' envío; veuré.—E. Vilaret: Las festas no tienen la culpa. Els números s' han hagut de adelantar, y ha fet tart. De modo que El gall entra en cartera. Ja li anirem donant blat de moro porque s' engraxi d' aquí al any vinente.—P. Batlle, M. Grau y J. Vives: Els felicitem per la bona sort que 'l havé donat y ens felicitem de tener uns llegidors tant entusiastas.—V. M.: Escrigui als Reys que li duguin un exemplar de El arte de hacer versos, de 'n Trueba.—F. A., J. M., M. B. y J. L.: No 'ns es possible publicar las cartas que has tingut á be enviar-nos, per distints motius.

Imprenta LA CAMPANA y LA ESQUELLA, carrer del Olim, número 8

Tinta Ch. Lorilleux y C.

El conferenciant de la «Lliga Regionalista»

FRANCISCO CAMBÓ

(Dibuix inedit de 'n Ramón Casas)